

Komparycja Łabęckiego w sprawie o rozwiązanie umowy kupna-sprzedaży lasu w Wierzchowisku.

Or. Archiwum Narodowe w Krakowie, sygn. 29/200/1713 (d. WM 240), k. 229–238.

Edycja krytyczna: Mateusz Mataniak.

[s. 229]

Komparycja między Józefem Korabczyk Łabęckim, obywatelem Królestwa Polskiego, dóbr Wierzchowisko w powiecie olkuskim województwie krakowskim leżących dziedzicem, tamże zamieszkałym, przez Józefa Kozłowskiego plenipotecją de datto 1 maja br. opatrzonego stawającym, apelującym, z jednej, a Onufrym Męcińskim adwokatem jako upadłej masy Stanisława Pyrzanowskiego przez bywszy Trybunał Handlowy Departamentu Krakowskiego i Radomskiego z dnia 7 grudnia 1815 r. ustanowionym zastępcą i kuratorem, w Krakowie przy ulicy Poselskiej pod L. 195 zamieszkałym, w imieniu rzeczzonej masy upadłej stawającym, zaapelowanym, z drugiej strony. W sprawie o uchylenie wyroku Trybunału I Instancji Wolnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu w dniu 14 grudnia 1816 r. zapadłego, o rozwiązanie kontraktu kupna i sprzedaży lasu w dobrach wsi Wierzchowisko, Bukowice^a zwanego, wymazanie wpisu hipotecznego, przyznanie na rzecz apelującego 10 000 złp tytułem wynagrodzenia szkód, i zasądzenie kosztów prawnych, z pozwu de datto^b wyniesionego, na audiencję Sądu Apelacyjnego Wolnego Miasta Krakowa wprowadzonej. Konkluzja. Pełnomocnik apelującego prosi, ażeby Sąd Apelacyjny Wolnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu [s. 230] przyjąwszy przeciwko wyrokowi Trybunału I Instancji Wolnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu pod dniem 14 grudnia 1816 r. zapadłemu apelację, takowy uchylić, następnie kontrakt kupna i sprzedaży lasu Bukowice założonego w dobrach Wierzchowisko, między apelującym Stanisławem Pyrzanowskim przed notariuszem pod dniem 20 września 1811 r., za rozwiązany ogłosić, ekstabulację onego dozwolić, wynagrodzenie szkód z przyczyny niedotrzymania kontraktu w ilości 10 000 złp zasądzonych zasądzić, i zaapelowaną masę na koszty sporu wskazać raczył.

Stan sprawy^c.

Stanisław Pyrzanowski handel drzewa w Krakowie prowadzący, powszechny kredyt posiadający, zakupił od Józefa Łabęckiego dziedzica Wierzchowiska sztukę lasu Bukowiec zwanego, przez kontrakt pod dniem 20 września 1811 r. przed notariuszem

a W pismach występuje także pod nazwą: „Bukowiec”.

b Data pozwu nie wpisana.

c Fragment „Stan sprawy” w oryginale podkreślony.

nastąpiony, do akt hipoteki właściwego podówczas Departamentu Krakowskiego dnia 26 września 1811 r. volumine II na karcie 372 pod L. 412 wniesiony. W tym kontrakcie umówiony szacunek 42 000 złp, na co przy podpisaniu kupujący zaliczył sprzedawcy 2000 złp, resztę zobowiązał się w dniu 31 maja 1812 r. złożyć, zrzekając się wszelkich wymówek prawnych, zwłokę w wypłacie utworzyć mogących. Sprzedawca Józef Łabęcki, którego interessa wskazały mu nawet konieczność zyskowej dla Pyrzanowskiego sprzedaży, był sobie ufny odebrania [s. 231] w terminie przyrzeczonej wypłaty, tymczasem Stanisław Pyrzanowski ledwie zaliczył: 1. Na podatek zastąpiony za Bełzowa 900 złp. 2. Śp. Janikowskiemu kotlarzowi 1000 złp. 3. Za zleceniem powoda 100 złp. 4. Za zleceniem powoda 50 złp. 5. W gotowiznie oraz za naftę i cukier 50 złp. 6. Zastąpił za liwerunek 119 złp 25 gr. 7. Do apteki za powoda 7 złp. 8. Za drzewa 7 siąg a 16 fp^a 112 złp. Czyli ogółem wypłacił 2338 złp 25 gr. Wyciął znaczną część lasu i wziął więcej drzewa, jak na to zaliczył, nad spodziewanie wszelkie ogłosił się za bankruta, tu dopiero Józef Łabęcki uległ zmianie nieszczęśliwej, a wszelkie interesa wzięły inny kierunek, wierzyciele jego nastawali na wypłatę, związany kontraktem z Pyrzanowskim w nagłej potrzebie nie miał się nawet sposobu ratowania, a unikając zniszczenia kredytu i zrujnowania majątku egzekucją wierzycieli ubiegających się, zagrażających, musiał obierać środki ostateczne, i tak był obowiązany wypłacić w dniu 22 czerwca 1812 r. Ludwikowi Holsztynowi sumę 1200 ## z ogólnej sumy 64 000 złp, czyli 3555 ## 10 złp pochodzącą, dla uzyskania przedłużenia terminu. Oprócz licznych procentów musiał 10 000 złp dopłacić (jak factum to [s. 232] przez dokumenty pisemne, świadków i przysięgę uzupełniającą dowodzi), mniemając Józef Łabęcki, że prędko może odzyskać wypłatę z kontraktów i wynagrodzenie, dlatego likwidował się do masy, lat kilka zeszło na próżnym oczekiwaniu, ani pozostała nadzieja, dlatego jeszcze przed były Trybunał Handlowy Departamentu Krakowskiego i Radomskiego wyniósł pozew o rozwiązanie kontraktu, wymazanie go z hipoteki, i o wynagrodzenie szkód zrządzonych. Z zaprowadzeniem Magistratu dla Wolnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu, z powtórnego wezwania wprowadził do Trybunału I Instancji sprawę, jak rozprawy z obopólnych stron znajdują się w redakcji wyroku. Trybunał wyrokiem swym dnia 14 grudnia 1816 r. zapadłym orzekł, że gdy Józef Łabęcki do masy upadłej likwidował się, a od tej likwidacji według art. 402 i 403 KPS nie odstąpił, miał nieprawnie wprowadzić żądanie – z tym go oddalił i na koszty wskazał. Od tego wyroku Łabęcki założył apelację, przez pozew, z którego niniejszym wywodzi.

Usprawiedliwienie konkluzji^b.

Co do I-go. Że apelacja przeciwko wyrokowi I Instancji Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu pod 14 grudnia 1816 r. zapadłemu założona, jest prawną i wyrok uchyleniu ulega: a) Bo Sąd a quo do oddalenia apelującego z żądaniem bez rozpoznania w przedmiocie głównym nieprawnej użył

a Wyraz niezbyt czytelny (sztuk?).

b Fragment „Usprawiedliwienie konkluzji” w oryginale podkreślony.

zasady, że art. 402 i 403 KPS. Prawo to mówi o procesie^c, gdzież zaszła [s. 233] skarga? Krok likwidacji nie jest żadnym krokiem procesowym, czyliż poprzedziła jak skarga ze strony apelującego; owszem, wszelkie postępowanie w bankructwie, zwołanie wierzycieli do likwidacji itp. odbywają się z urzędu przez kuratora lub syndyków zastępujących bankructwa, jako z ducha art. 63 Kodeksu Handlowego Ks^d. 3. Kiedy więc żadnej skargi innej oprócz terazniejszej nie wnosił apelujący, owszem od zastępujących bankruta wezwany, jakoby drogą pojednania według art. 83 Kodeksu Handlowego Ks^e. 3 podał likwidację swych należności, w myśli, że masa znajdując kontrakt dogodny będzie chciała z niego korzystać i dopełnić warunków. Co jednak bez skutku przez lat kilka (bo dotąd nawet żadnej propozycji apelujący nie widział) nie mógł nawet dopuścić, od czego by akt odstąpienia formować mógł. Rządca masy upadłej nie są żadną instancją, działania między nimi a wierzycielami rozciągają się tylko co do zarządzenia masy czynienia dobrowolnych układów, nigdy w formie jakowego aktu procesowego. Trybunał I Instancji przemijając uwagę art. 149 Kodeksu Handlowego Ks^f. 4, gdzie wyraźnie terazniejsze utrzymywanie apelującego stwierdzone jest, i to dodane, że jeżeli spór względem windykacji (jak dziś zachodzi), Trybunał wysłuchawszy zdania wyznaczonego sędziego, wyrok swój wydaje. Nie popełnił że widocznej obrazy trzymając się przepisów niestosownych? W osobie Trybunału połączona jest władza Trybunału Handlowego, jakaż zachodziła przeszkoda w wymierzeniu apelującemu sprawiedliwości, już to i art. 21 Kodeksu Handlowego X. IV w ust. II [s. 234] przestał się zastawiać. c) Likwidowanie się pierwiastkowe apelującego nic nie jest, jak uczynienie zadość art. 65 Kodeksu Handlowego Ks^g. 3, a przecież art. 72 Kodeksu Handlowego Ks^h. 3 spory nie syndykom, nie delgowanemu sędziemu, lecz Trybunałowi oddaje. d) Na koniec art. 1184 KC zostawił apelującemu wybór albo żądać wykonania od masy kontraktu, albo wzwiązania, nie może więc masa czynić oporu żadnego. 2-gie. Że apelujący prawnie domaga się rozwiązania kontraktu kupna i sprzedaży lasu Bukowiec między sobą jako sprzedającym a Stanisławem Pyrzanowskim jako kupującym, urzędownie przed notariuszem Florianem Chojnackim pod dniem 20 września 1811 r. nastąpionego. a) Bo art. 473 KPS w słowach: „Gdy zajdzie apelacja od wyroku przedstanowczego i takowy będzie uchylony, a przedmiot jest dostatecznie przygotowany do decyzji stanowczej, Sądy i inne Trybunały Appelacyjne będą mogły zarazem wydać wyrok stanowczy w głównym przedmiocie, jednym i tymże samym

c Dopisek na marginesie: „Gdzie nie masz przepisu, nie można domniemywać procesu, czyli sprawy”.

d W oryginale: X.

e W oryginale: X.

f W oryginale: X.

g W oryginale: X.

h W oryginale: X.

wyrokiem”, wyraźnie jest do tego przypadku, sprawa zasadza się na dokumencie, jest przygotowaną, tak przez Wysoki Sąd stanowczo rozsądzoną być może. b) Kurator nie przeczy ani składa kwit z zapłaconego szacunku za sprzedany las, nie żądał nawet zwłoki i w masie kredalnej ta dozwolona być nie może. Tak podług przepisów KC, w art. 1654 w słowach: „Jeżeli kupujący nie płaci ceny, sprzedawca może żądać rozwiązania sprzedaży”, [s. 235] i w art. 1655: „Rozwiązanie sprzedaży nieruchomości natychmiast jest wyrzeczony, jeżeli sprzedawca jest w niebezpieczeństwie utracenia i rzeczy, i ceny”. Ma miejsce żądanie rozwiązania kontraktu, a nawet gdy zważymy las sprzedany za ruchomość, za towar, gdy nie był jeszcze w rękach upadłego Pyrzanowskiego, owszem dotąd w miejscu zostaje, windykacja jego służy apelującemu według wyraźnych słów art. 140 Kodeksu Handlowego Ks.ⁱ 3: „Ten co sprzedał i przesłał kupcowi towary bez uzyskania za nie zapłaty może, gdy kupiec ten upadłowi podpada, prawnie one odzyskać, ale stosownie do niżej opisanych okoliczności i warunków”. I art. 141 tegoż kodeksu: „Dochodzenie prawem towarów ma miejsce dopóki przesłane towary bądź wodą bądź łądem są jeszcze w drodze i dopóki też towary do składu upadłego lub do miejsca sprzedaży na rzecz upadłego, przez powiernika (komisanta), któremu on na to dał zlecenie, nie weszły”. 3-ie. Prawnici domaga się ekstabulacji rzeczzonego kontraktu: a) Bo rozwiązanie jest zniszczeniem tytułu, a art. 2160 KC w słowach: „Trybunały nakazać powinny wymazanie, skoro wpis uczyniony był nie mający zasady ani na prawie, ani na tytule, albo gdy był uczyniony na mocy tytułu bądź bezporządkowego, bądź wygasłego lub zapłaconego, albo gdy prawa przywileju lub hipoteki są zmasane drogami prawnymi” – nakazuje w takim wypadku wymazanie; b) Bo nie może tu kurator odwoływać się, iż apelujący przyznał 4338 złp 26 gr. jako odebrane, na kontrakt i na zasadzie tego utrzymywać kontrakt w hipotece, albowiem wyraźny jest przepis art. 1356 KC: „Zeznanie sądowe jest oświadczenie, które w sądzie czyni strona, albo umocowany od niej szczególnie. Znajduje zupełną wiarę przeciw temu, który go czyni. Nie może być przeciw niemu podzielane. Nie może być odwołane, chyba by dowiedziono, że było skutkiem omyłki co do czynu. Nie może być odwołane pod pozorem omyłki co do prawa”. [s. 236] Podług tego nie może kurator podzielać zeznania apelującego, i przyjmować tego, co mu jest użyteczne, a odmawiać i zaprzeczać tego, że Pyrzanowski nie wybrał więcej drzewa, dlatego nie żądał Pyrzanowski kwitu od apelującego, bo wiedział, że wybrane przez niego drzewo przenosiło zapłatę, i na to apelujący ofiaruje przysięgę z urzędu na rotę: „Ja przysięgam, jako Stanisław Pyrzanowski w moc kontraktu urzędownie ze mną pod dniem 20 września 1811 r. przed notariuszem Chojnickim o kupno drzewa zawartego, wybrał z lasu mego więcej drzewa wartości jak na 4338 złp”, a nawet factum to może stwierdzić apelujący przez inkwizycję. Dowiedzione więc będzie na mocy art. 1290 KC kompensacja i że z kontraktu rzeczowego już dłużnym nie jest. c) Bo apelujący stawia przeciwko masie upadłego pretensji 10 000 złp, taka, jako z jednego źródła, z kontraktu tego samego wynikająca, przenoszą sumę przez masę

i W oryginale: X.

rzeczoną, zgoła cały kontrakt wygasły nie jest tytułem hipotekę zachować mogącym, i wymazany być powinien. 4-te. Prawnie żąda wynagrodzenia szkód 10 000 złp. a) Bo z mocy art. 1147 KC w słowach: „Skazany jest dłużnik, jeżeli to wypada na zapłcenie szkód wszelakich, bądź z powodu niewykonanego zobowiązania, bądź z powodu opóźnienia w wykonaniu, w każdym razie, gdy się nie usprawiedliwia, że niewykonanie pochodzi z obcej przyczyny, która przyczyną mu być nie może, choćby nawet zła wiara ze strony jego bynajmniej nie zachodziła; i art. 1149: „Szkody wszelakie należące się wierzycielowi, są w ogólności strata, którą poniósł, i zysk, którego pozbawiony, oprócz poniższych wyjątków i ograniczeń”. [s. 237] Bo Pyrzanowski nie widząc, że nie będzie miał funduszu, podstęp popełnił, tak nie służy mu art. 1150 KC, bo Pyrzanowski wiedział, iż apelujący dla spłacenia naglącego go długu Wielmożnemu Morstynowi, tak dla siebie jako sprzedawcy szkodliwy kontrakt robił, przewidział on z niedotrzymania szkodę, a że apelujący takową poniósł, dowodzi urzędowymi dokumentami, że 1000 złp Wielmożnemu Morstynowi dla wstrzymania kroków egzekucyjnych poniósł, oprócz tego ofiaruje jeszcze przysięgę na rotę: „Ja przysięgam, jako z przyczyny uchybienia przez Pyrzanowskiego w wypłacie, z kontraktu kupna drzewa na terminie, szkoduję 10 000 złp, które Wielmożnemu Morstynowi dla zawieszenia kroków egzekucyjnych zapłacić musiałem”. Prawnie apelujący żąda kosztów zasądzenia. Bo 5-te. Nie wykonanie kontraktu przez Pyrzanowskiego, nieprzychylenie się masy do układu z apelującym, dało powód do skargi, i masa upada w sprawie, a art. 130 KPS w tym wypadku koszty zasądza.

Wysoki Sądzie!

W końcu usprawiedliwionej konkluzji apelujący widzi potrzebę złożyć pod światłą Twoją uwagę, jak niewinnie lat kilka jest nękany, ma obciążone hipoteką dobra, przeto ani zamierzyć może alienacji jakiej, ani może uregulować interesów swoich, stracił znaczną sumę przez zawód i masa upadłego Pyrzanowskiego w tym biednym znajduje się stanie, że actiwa może już koszty pertraktacji [s. 238] wyczerpały. Dla czego apelujący, ufny swej sprawiedliwej i prawnej skardze, zostaje w zupełnym przekonaniu, że Wysoki Sąd wyrok Trybunału jako bezpotrzebny, zwłóce sprzyjający uchylić, i do konkluzji teraz wprowadzonej przychylić się raczy.

[Podpis] Kozłowski.

Kopię niniejszą Konkluzji, czyli Aktu uciążliwości komunikuję wielmożnemu Męcińskiemu koledze, mam honor wezwać go do rozprawy na najbliższą audiencję, po upłynionym terminie prawnym.

[Podpis] Kozłowski.

Kopię odebrałem dnia 31 stycznia 1828 r.

[Podpis] Męciński.

[cytowane przepisy: Kodeks Cywilny Napoleona, art. 1147, 1150, 1184, 1150, 1290, 1356, 1654, 1655, 2160; francuski Kodeks Procedury Cywilnej z 1806 r., art. 130, 402, 403, 473; Kodeks Handlowy z 1807 r., art. 21, 63, 65, 72, 83, 140, 149]

[hasła: umowa kupna-sprzedaży, rozwiązanie umowy, wpis hipoteczny, zabezpieczenie hipoteczne, wynagrodzenie szkód, notariusz, przysięga urzędowa, dowód ze świadków, dowód z dokumentu; kompensacja, bankructwo]